

Slagelse Kommune
Rådhuspladsen 11
4200 Slagelse
CVR nr. 29 18 85 05
samt
Digelaget Halsskov Nord

Arter og Natur
J.nr. 2024 - 30883
Ref. NYELE
Den 23. september 2025

Kopi sendt til Jakob Isager Friis, NIRAS (jaif@niras.dk) og Kristine Stove Boesgaard (krb@niras.dk)

Afgørelse i sag 2024-30883

Jakob Friis, NIRAS, har på vegne af Slagelse Kommune, skrifteligt d. 3. maj 2024 ansøgt Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) om dispensation fra artsfredningsbekendtgørelsen til flytning af 30-100 markfirben (*Lacerta agilis*) i forbindelse med højvandssikring af diger i Slagelse kommune. Ansøgningen er uddybet skrifteligt den 14. maj 2024. Ansøger har oplyst, at dispensationen ikke blev udnyttet grundet manglende aftaler med entreprenøren inden for den periode, hvor erstatningsbiotopen kunne anlægges, og ansøger har derfor den 19. august 2025 ansøgt om en ny dispensation efter den samme forudsætning som den 3. maj 2024.

Afgørelse

SGAV giver hermed dispensation fra artsfredningsbekendtgørelsens¹ § 10, stk. 1 og § 11, stk. 1, til indfangning, opbevaring og transport af markfirben.

Dispensationen gives på vilkår:

- Erstatningsbiotoperne for markfirben skal stå klar og være funktionsdygtige inden indsamling af markfirben påbegyndes.
- Paddehegnet skal stå stramt og uden mulighed for markfirbenene at forcere hegnet under eller over det.
- Indfangning af markfirben skal udføres som beskrevet i ansøgningen og håndtering skal ske af personer, der har ekspertise i arten.
- Markfirbenene skal genudsættes i erstatningsbiotoperne umiddelbart efter indfangning og senest samme dag.
- Indsamling af markfirben i projektområdet må indstilles når der ikke fanges eller observeres markfirben i 3 efterfølgende dage, hvor forholdene for aktive markfirbenene er til stede er opfyldt for arten.
- Senest den 1. december 2027 skal der afrapporteres til SGAV, hvor mange markfirben der er håndteret. Ved afrapportering, bedes der henvises til journalnummeret for denne sag.

Dispensation er givet i henhold til artsfredningsbekendtgørelsens § 12 stk. 1, nr. 1.

Dispensationen er gældende til **d. 1. november 2027**.

Såfremt der sker ændringer i projektet af betydning for markfirben eller andre bilag IV arter eller andre nationalt fredede arter, kan Miljøstyrelsen tilbagekalde dispensationen uden varsel.

¹Bekendtgørelse nr. 521 af 25. marts 2021 om fredning af visse dyre- og plantearter og pleje af tilskadekommet vildt, jf. ændringsbekendtgørelse nr. 1005 af 2. juli 2025.

SGAV gør opmærksom på at indsamling og udsætning af arten kræver lodsejerens/lodsejernes tilladelse, og at indsamling og udsætning i beskyttet natur kan kræve dispensation. Dette gælder også for offentligt ejede arealer. Det er projektejerens ansvar at sikre overholdelse af øvrig lovgivning, herunder at sikre ovenstående og eventuelle andre nødvendige tilladelser og/eller dispensationer m.v.

Slagelse Kommune faciliterer processen, men Digelaget Halsskov Nord vil på et senere tidspunkt få overdraget projektet og dertil hørende afgørelser og bliver projektejer.

Baggrund

Det fremgår af ansøgningen, at NIRAS, i samarbejde med Slagelse Kommune og digegruppen for Halsskov, udarbejdet et projekt om ny højvandsikring af Halskov Bydel i Korsør. Området er vurderet som risikoområde i oversvømmelsesdirektivet, og projektet skal beskytte mod stormflodhændelse der indtræffer hver 100 år fremskrevet til år 2050. I denne forbindelse etableres et jorddige med lerkerne i topkote +2,55 meter, og der udbygges et eksisterende dige, der flyttes landværts og hæves, så det er i topkote +2,55 meter (figur 1).

Ansøger vurderer, at der ikke er alternativer til projektet, da det er ikke muligt at sikre området uden at hæve det eksisterende dige, der er levested for markfirben. Det kan desuden ikke sikres udelukkende ved indhegning at der ikke er markfirben på arbejdsarealer.

Figur 1. Fra ansøgningen. Oversigt over projektområdet.

Ansøger oplyser, at der ved besigtigelse den 28. juni 2023 er observeret markfirben i projektområdet (figur 2) og det eksisterende sydvendte dige, vurderes at være levested for markfirben. Ansøger vurderer at mellem 2.500-3.000 m² af projektområdet er yngle- og rasteområde for markfirben (figur 2), og at der uden

afværgeforanstaltninger vil være en signifikant påvirkning af disse levesteder, samt risiko for individdrab. Påvirkning ønskes afværget ved etablering af erstatningsbiotoper nordøst for digerne samt opsætning af paddehegn og flytning af markfirben, hvorfor der søges dispensation fra artsfredningsbekendtgørelsen til flytning af markfirben.

Det er ansøgers vurdering, at dispensationen ikke hindrer opretholdelse af markfirbens bevaringsstatus i dens naturlige udbredelsesområde, da der etableres erstatningsbiotoper i et græsbevokset område øst for diget, der er i direkte sammenhæng med de nuværende levesteder, så bevaringsstatus i artens naturlige udbredelsesområde forbedres sammenlignet med nuværende tilstand.

Figur 2. Fra ansøgningen. Oversigt over fund af markfirben og området hvor der er vurderet som yngle- og rasteområde for markfirben. Erstatningsbiotop etableres i område nordøst for diget hvor markfirbenene er fundet.

Fremgangsmåde

Følgende omkring erstatningsbiotop oplyses i ansøgningen: Forud for flytningen af markfirben, etableres 5.000 m² erstatningsbiotoper i efteråret 2025, i forlængelse af allerede eksisterende levesteder ved diget. Følgende elementer etableres på et 5.000 m² erstatningsbiotop:

- Afscrabning af vegetation og etablering afstensætninger (tilkørte materialer), med foranliggende sand/grus-pletter, baseret på materialer der i forvejen er på arealet.
 - Sand/grus-pletter skal være min 1*2 m og tæt ved skjulesteder.
 - Sand/grus-pletter skal placeres hvor de så vidt muligt vil være uforstyrrede.
- Eventuel højere vegetation slås ned til 5-10 cm eller fjernes. Materiale opsamles og benyttes tilstensætninger.
- Barjordstriber (grusbaner) (evt. tilkørte materialer)

- Barjordstriber etableres med 3-5 m bredde, hvis muligt af lokale materialer
 - Eksempel-fotos og detailbeskrivelser af stensætninger, grusbunker og barjordsstriber kan ses i ansøgningens Bilag 1 (vedhæftet).
- Ovenstående elementer etableres så omkring 10 % af arealet er åbent sand der kan benyttes til æglægning. Her vil der medregnes eksisterende partier med åbent sand. Inden anlægsarbejde igangsættes, skal der være biologfagligt tilsyn med erstatningslevestederne, så det sikres at de er egnede og funktionsdygtige. Her undersøges, om der er sket kolonisering, og det garanteres at erstatningsbiotoperne er placeret og udformet korrekt.
- Stensætninger med foranliggende grusbunker etableres langs nordvestsiden af området og i forbindelse med en planlagt bevoksning med egepur, så stensætningerne er sydvendte og soleksponerede. Inde i strandparken etableres de sydvendte stensætninger med bevoksningsfrie områder med bunker af sand/grus. Det vurderes at der ved implementering af ovenstående afværgeforanstaltninger ikke vil være en påvirkning af bevaringsstatus for markfirben, eller en påvirkning der kan hindre opnåelsen af gunstig bevaringsstatus for arten.

Ansøger oplyser, at den nævnte type erstatningsbiotop er tidligere anvendt i andet projekt, ved Tørslev Hage, og var funktionelt efter kort tid. I Tørslev Hage projektet blev udlagte grusbunker til æglægning benyttet af markfirben 1 år efter etablering, og enkelte individer benyttede grusbunkerne allerede samme år som de blev etableret. Og stengærder med dække af opgravet vegetation fungerede som både levested og overvintringslokalitet, allerede et år efter etablering, i to forskellige delområder. Det vurderes at være en fordel i indeværende projekt, at erstatningsbiotoperne er i direkte økologisk forbindelse med de nuværende levesteder, sammenlignet med Tørslev Hage, hvor alle erstatningsbiotoper var over 250 m fra eksisterende levesteder.

Følgende omkring håndtering af individerne er oplyst i ansøgningen: Der opsættes paddehegn langs kanten af arbejdsarealer før arbejdet påbegyndes, der opretholdes under hele projektet, så det sikres at markfirben ikke søger tilbage til deres oprindelige levesteder. Indfangning af markfirben vil ske i sommeren 2025 i dyrenes aktive periode. Indfangning vil først ske efter at erstatningsbiotoper øst for diget er klart. Indfangning og flytning af markfirben i området vil fortsætte indtil området vurderes at være tomt, efter 3 eftersøgninger uden fangst af markfirben. Der forventes ud fra størrelsen på området at der skal flyttes mellem 30-100 individer. Det forventede antal er vurderet efter bilag IV-håndbogen². Den nedre værdi er bestemt ud fra at bestandstætheden for gode levesteder ofte er omkring 10 individer per 1.000 m². Den øvre værdi er bestemt ud fra at kolonier af markfirben kun sjældent vil nå størrelser over 100 individer.

Der benyttes markfirbensnarre og net til indfangning af markfirben. Indfangning vil fortrinsvist ske på kølige dage hvor markfirben ikke bevæger sig så hurtigt.

² Peer Ravn, Lars Christian Adrados og Martin Hesselsøe. 2023: Markfirben – I: Christian Kjær (Red): Opdatering af: Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets Bilag IV. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi - Videnskabelig rapport nr. 520: s. – s. <https://dce.au.dk/udgivelser/vr/501-599>

Det vurderes, at denne metode er den mest skånsomme for det enkelte individ. Herudover benyttes faldfælder der er overdækket hvor markfirben kan søge ly. Fælderne overdækkes som beskyttelse mod fugle og andre dyr, og tømmes 2 gange dagligt, morgen og aften. Herved forhindres det at markfirben sidder i fælderne for længe.

Det oplyses i øvrigt, at markfirbens bevaringsstatus vurderes ugunstig på Sjælland, men med størst bestand langs kysterne. Lokalt langs kysten omkring Halsskov og Korsør vurderes det at der er en stabil bestand.

Regler

Efter artsfredningsbekendtgørelsen § 10, stk. 1, nr. 1 og § 11, stk. 1, gælder der et forbud mod forsætlig indfangning og drab samt et forbud mod blandt andet overdragelse, opbevaring og transport af bl.a. markfirben, da de fremgår af bekendtgørelsens bilag 1 og er markeret med understregning.

Det fremgår af artsfredningsbekendtgørelsens § 12, at SGAV kan, hvis der ikke findes nogen anden brugbar løsning, og dispensationen ikke hindrer opretholdelse af den pågældende bestands bevaringsstatus i dens naturlige udbredelsesområde, dispensere fra bestemmelserne i § 10, stk. 1, nr. 1 og § 11, stk. 1, hvis dispensationen sker *af hensyn til den offentlige sundhed og sikkerhed eller af andre bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, herunder af social og økonomisk art, og hensyn til væsentlige gavnlige virkninger på miljøet.*

Begrundelse for afgørelse

Det er SGAV's vurdering, at forudsætningerne for at meddele dispensation fra artsfredningsbekendtgørelsen til håndtering af markfirben er til stede.

SGAV vurderer, at der ikke er alternativer til dispensationen og at projektet ikke går ud over arternes bevaringsstatus, da det ikke forventes at nogen dyr går til i forbindelse med projektet. Det er SGAV's vurdering, at projektet er af samfundsmæssigt bydende nødvendig karakter, da projektet er med til at sikre oversvømmelsesrisikoområdet Halskov Bydel da projektet skal fermtidssikre byen mod stormflodhændelser. SGAV har i sin afgørelse lagt vægt på, at påvirkningen på markfirben vil være minimale eller ikke eksisterende, da dyrene flyttes til egnede erstatningsbiotop og at projektudfører har ekspertise i håndtering af markfirben samt etablering af afværgeforanstaltninger i form af egnede erstatningsbiotoper.

Klagevejledning

SGAV's afgørelse kan ikke påklages til anden administrativ myndighed, jf. artsfredningsbekendtgørelsen § 33.

Søgsmål til prøvelse af SGAV's afgørelse skal være anlagt ved domstolene inden 6 måneder efter modtagelsen af denne afgørelse, jf. § 88, stk. 1 i naturbeskyttelsesloven³.

Med venlig hilsen

Nynne Elmelund Lemming

³ Lovbekendtgørelse nr. 1392 af 4. oktober 2022 om naturbeskyttelse.

Arter og Naturbeskyttelse
+45 29 61 71 29
nye@le@mst.dk